

Pályázatok

A salgótarjáni aut. orth. izr. hitközség a főrabbi-állásra pályázatot hirdet. Pályázótól megkivántatik, hogy három elismert kiváló orthodox rabbittól megfelelő határo-vel rendelkezzen, a magyar nyelvet szóban és írásban tökéletesen bírja. Csakis működő rabbik pályázata véteik figyelembe. Bemutatóra kizárólag meghívottak bocsátatnak és csak a megválasztott utiköltségei lesznek megtérítve. Javadalmazás megegyezés szerint. Okmánymásokkal felszerelt pályázati kérvények, kor és családi állapot megjelölésével, augusztus hó 25-ig alulírott hitk. elnökhöz címzendők.

Salgótarján, 1933. augusztus 3.

Rauchwerger Mór elnök,
Schlesinger Dániel titkár

A poigárl orth. izr. hitközség metsző-előimádkozói állásra pályázatot hirdet. Feltételek megegyezés szerint. Utiköltségeket csak a meghívottaknak térítünk. Pályázati kérvények jelen hirdetés megjelenésétől számított 30 nap alatt nyújtandók be. Izr. hitközség, Pozr.

A komáromi aut. orth. izr. hitközség keres azonnalra elsőrangú hitoktatót, aki képességgel bír: **chiimis-rasit** stb. kitiűnő eredménnyel tanítani. Szlovák nyelvismerettel rendelkező előnyben részesül. Honorárium megegyezés szerint. Utiköltség csak a **megválasztottnak** térítetik meg. Pályázatok bizonyítványmásolatokkal a következő címre küldendők:

Rosenbaum Áron
hitk. elnök, Komárom

CSALÁDI HIREK

(Négy sorig 4 P, azonfelül soronként 1 P.)
Ehrenfeld Rózsika és Rosenberg Mór Budapest, jegyesek.

Weinberger Henrik Fehérgyarmatról, eljegyezte Rubin Ilonkát, Szerencséről.

Herzog Anny Wien, Sussmann Vilmos Budapest, Sussmann Viktor bpesti orth. rabbi fia, f. hó 6-án Győrött házasságot kötöttek.

Herskovics Pirikét (Balassagyarmat—Gyöngyös) eljegyezte Rand Dező (Kecskemét—Tornalja).

Mól טוב יצמח כנן רטוב כנמן אדרת יסרה להוד ולחפסארת ה"ה החתן תמים למעלות הרב הנדול החויב מה מסוק מרגליות כמוהריר משה אהרן הלוי הורוויץ נ"י משה שוש ישיש עם ארושוהו בת הדין אבדקיק נאדיפאלה בנולה רנה דיצה וחרוה. כעתירת האחים המברכים מעומם לבס: הקי אלעזר הדיק אהרן יהושע בריענעה. נירעדיהאוא Reich Sámuel verbói főrabbi ezúton szerzetettel meghívja összes barátait, ismerőseit, híveit, leányának Nagel I. úrral (Tapolcsány) f. hó 13-án déli 1 órakor Verbón megtartandó esküvőjére. (Mindenkülön értesítés helyett).

Herskovics Árpád, az óbudai izr. hitközség alelnökének és a Talmudtóra elnökének fia, f. hó 6-án házasságot kötött Jerett Annuskával, Pomázról.

ברכת מולא טכא מעילא מן כל ברכתא יעלה ויניע לכי היב החתן החשוב המוסלמ ומוסלג ובקי בתורה ויראתו טוורה כמר ישע"י אל"י נ"י שווארטץ מקה"י נירעדיהאוא יע"א מאוים מעומקא דליכא הכרוי:

תלמידי ישיבה הרמה שפראן יצ"י.
Gesztner Imre (Amrom) Ujpest, Király-u. 47. Telefon: 94-5-60. Budapesti ékszerőzsde-tag. Mindenféle órák, arany-, ezüst-, brilliánsszárk alkalmi áron való megbízható beszerzési forrása. Kívánatra választékat küld.

Apró hirdetések

Pályázatok és apróhirdetések díjsabása
Minden szó egyszeri beiktatása 16, vastagon szedett betűkből 32 fillér. Allástkeresőknél 10, ill. 20 fillér. Az összeg előre hűlendő be; lehet 10 filléres levélbélyegekben is. Jelégés levelek továbbításához 20 fillér bélyeg mellékelendő.

HUSZONNÉGY év óta közvetít házasságokat Nagy Jenő, Rákóczi út 57/b. Telefon. Cégnélküli levelezés.

LÖWINGER SÁMUEL Kaba. Házasságközvetítő. Biztos eredmény! Válaszbélyeg.

VALLÁSOS zsidó mindenleány gyermektelen házaspárhoz felvétetik. Főzni tudók előnyben. Kövesi Ignác, Bpest, Rombach u. 16. (üzlet).

FIATAL orvos külföldön, nősülne. Intelligens csinos, vagyenes lányt keres. „Jofoh chá-ivono” jelige.

NYOMDÁSZSEGÉD, szedő-nyomó, szombattartó, állást keres. Cím a kiadóban.

BENŐSÜLHET 1000 pengővel rendelkező szombattartó fiatalember a rőfös-, fűszer-szakmából 28—32-ig. Leányomnak, aki 23 éves, tehermentes ütletháza és 3000 P készpénze van. Leveleket „Fa'usi parnósze” jeligére

10 ÉVES szombattartó rőföskereskedő segéd szerény fizetéssel elhelyezkedne vidéken is. Friedmann Zoltán, Flamm Izidor címén, Szikszó.

POZSONYI jesivát végzett fiatalember — előkészít polgári, gimnáziumra és bármilyen zsidó tárgyra — házitanítói állást keres, vidéken is. H. M. Krausz Miklósnál, Miskolc, Deák.tér 4.

Metsző-(sakter-) fujtatók!

SULKÓ ÉS WINTERNITZ
fujtatógyár. Alapítva 1894.

Budapest, VI., Jász ucca 3.

A magyarországi aut. orthodox hitközségek tulnyomó részének állandó szállítója.

Javítások!

Nyugdíjazott tanítónál Bratislavában 2—3 gyermek a jövő tanévre teljes penzióba felvétetik. Új ház, minden komforttal, vallásos nevelés és korrepetálás. Müller, Bratislava, Edlov-dvor SUCHE ausschlieslich deutsch-jüdisches Kinderfräulein zu meinem einzigen 6-jähriges Mädel. Das Kind spricht schon ziemlich deutsch. Das Fräulein hat in freier Zeit im Haushalt behilflich zu sein. Mit französische Sprache bevorzugt. Offerte und minima'e Gehaltansprüche an: Brieger Andor, Apc. KÉT személyes háztartáshoz szigorúan orth. idősebb személy, ki egyszerűen főzni tud, mint házvezetőnő felvétetik. Minden durva munka házon kívül végeztetik. Ajánlatok Rosenstingl Jakab butorkereskedő, Közseg, címre küldendők.

100 PENGŐS orth metszői állásomat azonnal átadnám 300 P telépésért. Cím „Dunántúl” jeligére, válaszlappal a kiadóban.

VALLÁSOS talmidchóhom, ki a világi tantárgyakra is előkészít, melamed-állást vállal. Német nyelvet is bírja. Lehet külföldön is. Egyszermind mint jó hangú főünnepi *miseaf-előimádkozó* is ajánlkozik. „Szorgalmas” jelige.

PAPLANOK, matracok legolcsóbb beszerzési forrása: Teicher Izsák paplankészítő, Budapest, VII., Kertész u. 48. (Szombaton zárva).

DIÁKLÁNYOKNAK szigorúan vallásos családi otthont nyújt tanár-házaspár. Korrepetálás. Idegen nyelvek. Zongora. Reif, Budapest, VII., Nagydíófa u. 27. A középiskolák centrumában.

OKLEVELES tanítónő házitanítói állásba elhelyezkedne. Vidéken is. Gyenes Margit, Obuda, Vörösvári út 3.

NŐSÜLNÉ, esetleg benősülne, exisztenciával rendelkező, rabbicsaládból származó, volt böcher. Szerény igényű, háziasan nevelt, vallásos, intelligens, fiatal leányt keres. „Ben tajro család”

ELLÁTÁS és lakás ellenében *chümisch-rási* és héber nyelv tanítását mint házi tanító, vá'lalom Kjeinmann Miklós, Bpest, Főpostarestante.

DIÁKFIUT VAGY LÁNYT orth. ellátással vá'lalok az iskolaévre. Cím válaszlappal a kiadóban.

MELAMEDOT, nőtlent, keresek, ki polgáriisko'ai magánvizsgára előkészít. Kohn Mór, Konyár.

VALLÁSOS *magántitese*, kis családu, hitközségnél vagy hasonló intézménynél állást keres Titkári, jegyzői és esetleg hitoktatói teendőket vállalja. Cím a kiadóban.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos:
GROSZBERG JENŐ

SPRINGER NYOMDAI MŰINTÉZET,
Budapest, VII., Bethlen u. 33. Tel. 40-6-79

אללנעמיינע יידישע צייטונג

ZSIDÓ UJSÁG

AZ ORTHODOX ZSIDÓSÁG FÜGGETLEN HETILAPJA

Alapította:
Groszberg Lipót ז"ל

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
BUDAPEST, VII., KERTÉSZ UCCA 48.
Telefon: 42-5-90. Csekk számla: 50.791
EGÉSZ ÉVRE 20 PENGŐ Keltőidre 25 P

Szerkeszti:
Groszberg Jenő

A jog és a méltányosság

Megfigyelhető jelenség, hogy amióta hitközségeink életében búja fő módjára mindenütt felburjánzik és egyre terjed a vizálykodásoknak kiirthatatlan, méregtartalmú növényzete, mit sem lehet gyakrabban hallani, mint a *din*, a *din tajró*, a *sülchon örüchra*, a *jogra* való hivatkozást.

A mindennapi élet tapasztalatából tudjuk, hogy az életben a legtisztességesebb, a legigazságosabb emberek élnének a legkevesebb joggal, ellenben a kevésbé igazságos emberek tele vannak joggal, egy egész társzekerre való áll mindig rendelkezésükre állandóan arra hivatkoznak, mint egyedüli őrei a jognak és törvénynek. Pedig az írott jog, a törvény csupán egy külső kerete az annál sokkal fontosabb, az etikai érzésünk által parancsolt cselekedeteknek és helyeselt tilmaknak. Mert lényegében véve az a jogos, ami *etikai érzésünk szerint helyes* s azt kell cselekedeteinkre nézve kötelezőnek elismerni s magatartásunkat ehhez idomítani. Éppen ezen okból: annak, aki saját magának parancsolni tud, nincs szüksége bíróra, tehát törvényre sem. Mindig az erkölcsi értelemben vett igazságot kell keresnünk, de nem a jogot, mert ami jogos az még nem mindig méltányos is. A hitközségek feldúlt békéjét sehol sem lehet helyreállítani, csupán azért, mert jogaiból senki nem enged. Miért is engedne, mikor szerinte joga van jogaihoz. Persze, nem a magasabb az erkölcsi szempont és a közérdek által diktált igazságot keresik és védelmezik, hanem inkább az alacsony, emberi, hiúsági érzésből fakadó, egyéni jogot, mely legtöbbször homlok egyenest ellenkezik az előbbivel. „Laj chorvó jerusolajim, elő mipné shehemidü dvréhem ál din tajró” — Jeruzsálem elpusztulásának nem utolsó sorban szintén az volt az oka, hogy

mindenki a din tajróra, a törvény száraz betűjére hivatkozott. Ez bontotta meg a békét, ez okozta a széthúzóást, a háborúskodást, a testvérharcot, aminek nyomában a végső pusztulás jár. A törvényt mindenki tisztelni köteles, azonban annak száraz szava szerint egymás mellett megélni szinte lehetetlenség. Az évekig tartó vizálykodások következtében a végkimerülés stádiumába jutott hitközségeinknek az adja meg a kegyelmdőfést, hogy az érdekeltek látszólagos jogaikat a végsőig védik, még akkor is, ha ezáltal pusztulásba viszik úgy saját magukat, mint ellenlábasaikat.

Nem akarok egyes esetekre célozni, általánosságban beszéllek: hisz példa elég van rá, aki keresi, az könnyen megtalálja s állításaim helyességét igazolva látni fogja. De hisz nem is ez a fontos. A fontos az volna, hogy a mondottakból vonják le a tanulságot s a régi, merev ellentétes álláspontok szűnjenek meg a hitközségi élet kebelében, minekután előkészíthető lenne a talaj a felépítő munkához, a vallási intézmények fejlesztéséhez, az igazi vallási élet kimélyítéséhez, mert ezek szenvednek legtöbbször a pártoskodás következtében; minden erő felemésződik a meddő harcokban. Több méltányosságot! B. L.

Beszélgetés a palesztinai eszrolexport vezetőjével

Közli: Alexander Vilmos, Jeruzsálem

A Zsidó Ujság 28-ik számának a szentföldi eszrogra vonatkozó és a palesztinai orthodoxia körében nagy feltűnést keltett vezércikkével a kezemben, felkerestem Friedmann Emanuel urat, a szentföldi eszrogkereskedők egyesülésének (*Hiszachdusz szajchré eszrajgé Erecc-jiszroél*) elnökigazgatóját. Kíváncsi voltam arra, hogy ő, aki a palesztinai eszrolexportot irányítja, miképen látja a dolgot.

A Földközi tenger jaffai partján levő impozáns raktárában kerestem fel Friedmann igazgatót. Nagyszerű hatással van réam tapasztalni, hogy több száz zsidó munkás és tisztviselő találja a vállalatnál megélhetését. Hozzák az eszrogot, osztályozzák, szakemberek minősítik, hiszen egy pontocska az eszrog értékét nagyon megváltoztatja és ugyanaz mondható róla is, mint a tojásról, hogy egyik sem ha-

sonlít a másikkhoz. Asztalosok tömege ládákat készít, mások csomagolnak és szétküldik már az árút a világ minden tájékára.

Bemutatom neki a Zsidó Ujság példányát, átfutja, ért magyarul, ő egyébként a magyar származású s a mult évben elhunyt hírneves Sonnenfeld jeruzsálemi orth. főrabbi veje. Nagyon megörül a cikknek s azt mondja:

— A „Zsidó Ujság” szent és igaz ügyben emelt szót. Ugyilátszik, hogy a lelkekben dereng az igazság. Évről-évre emelkedik ugyan nálunk a rendelések száma, de egyes országok zsidó lakossága számát tekintve, aránylag kevés rendelés jön, amiből arra lehet következtetni, hogy az eszrogkereskedők egy része visszaél a vevő bizalmával és görög árút ad neki szentföldi helyett. Ez a lelkiismeretlen eljárás valóban kimeríti a tisztességtelen verseny kritériumát, de

természetesen nem világi bíróság útján szüntethető meg, hanem oly vallási és erkölcsi atmoszféra teremtésével, amely ilyen visszaélést csirájában elfojt.

— Tulajdonképpen miért követik el ezt a csalást, a külföldi eszrogkereskedők?

— Őszintén szólva: az okát magam sem tudom. Hiszen a szentföldi eszrog nem drágább, mint a korful, van olyan szép is. S ha nem is volna olyan tetszetős külsejű, akkor a zsidó ember előtt mérvadó kell, hogy legyen rabbinikus nagyjaink sokszor hangoztatott s nyilvánított döntése, hogy „pri écz hodor” alatt nem értendő más, csupán a szentföldi eszrog. Az eszrogkereskedők egynemelyke inkorrekt eljárásának oka valószínűleg az, hogy Trisztben a görög árú személyesen kiválaszthatja, de a miénket látatlanban rendelheti csak meg, amit nem szívesen tesz.

— És a külföldi rabbinikus vezetőink milyen álláspontot foglalnak el a kérdéssel szemben?

— Én csak azt mondhatom, hogy a nagy tekintélyek jelentékeny hányada a mi vevőink közé tartozik. A megdicsőült belzi rebbe mindig nálam fedezte az eszrogszükségletét, ugyanezt teszi fia: a jelenlegi belzi rebbe. Mesterem: R. Jesájo Silberstein váci főrabbi z. c. l. minden évben megtisztelt a megrendelésével. Frankl Adolf elnök, felsőházi tag — még a kis unokái részére is — nálam szerzi be az eszrogot. Eme példák után kellene indulnia a többieknek. Meg kellene gondolni, hogy nálunk Palesztinában az őszes idevágó törvényeket (orló, t'rumajsz, maasz'rajsz) szigorúan megtartják, ami a korful eszrognál természetesen nem lehetséges. Azután hozzájárul a szociális szempont is: hány ezer zsidó ember megélhetéséről von szó!

— Nem gondolja-e, hogy egyeseknél, akik a szentföldi eszrogot nem kultiválják, hozzájárul az a szempont is, hogy elődeik, őseik görög eszrogot használtak?

— Ez nem lehet szempont! Hiszen régebben nem volt Palesztinában igazi zsidó letelepülés, nem volt eszrogkultúra, nem volt kellő szakértelem s így természetesen rá volt szorulva a zsidóság a külföldre. A rabbiteltek egymásután idezarándokoltak és nem tartja őket

viszsa, hogy őseik nem zarándokoltak. Egyébként mondom egy példát: Mult évben itt volt Teitelbaum Joél nagykirályi főrabbi és elutazása előtt bejelentette, hogy ezentúl az én vevőm lesz. Elődelnek, a szigeti rebbeknek természetesen nem volt alkalmuk szentföldi zarándoklásra, sem szentföldi eszrogra...

— Hadd említsem meg még a híres volozsini gaon R. Naftoli Cz'vi Berlin döntését, amely szerint minden görög eszrog oltványos (morkov), tehát tiltott. Apósom R. Joszei Chájim Sonnenfeld pedig minden elébe járuló zarándoknak szívére kötötte a dolgot s meg nem bocsájtható indolenciának minősítette azt, hogy egyes körök nem veszik maguknak azt a kis fáradságot, hogy az eszrog miczvoját méltóan, azaz Erecz-jiszroél természetével tartsák meg.

Augusztia főhercegnő az orthodox kórházban

Augusztia főhercegnő őfensége hétfőn magas látogatásával tüntette ki a budapesti orth. hitközségnek a Városmajor-uccában levő „Bíró Dániel” kórházát és az ugyanott levő orth. izr. Szeretetházat. A Fenséges Aszszonyt a kórházbizottság elnöke óbudai Freudiger J. Lipót kormányfőtanácsos és a kórház igazgató-főorvosa dr. Rosenák Miksa egészségügyi főtanácsos fogadták. Vezetésük mellett megtekintette a kórház termeit, a műtőtermet, a hidegvízgyógyintézetet, röntgen- és vegyi laboratóriumot, konyhát, valamint az orth. Chevra által fenntartott s dr. Friedmann Izidor elnök által vezetett kies fekvésű Szeretetházat. A főhercegasszony megszólítással tüntetett ki több beteget és a látottak felett legmagasabb elismerését fejezte ki. A főhercegnő, aki nevét a vendégkönyvbe beírta, a legkellemesebb impressziókkal távozott.

Heiden Jenő optikai és fotó szaküzlete

Budapest, VI., Teréz-körút 8. sz.
Szemüvegek, látcsövek, hőmérők
Díjtalan szemüvegvizsgálat. Használt fényképezőgépek. Amatőrfelvételek szakszerű kidolgozása.
— Szombaton zárva. —

**„ÉS IZRÁEL GYERMEKEI
ETTÉK A MANNÁT”**
Minden zsidó háziasszony a kávéhoz csakis
cikóriát használjon, amely két orth. rabbi-
ság hechsereuel van ellátva. Gyártja:
FODOR JAKAB ÉS TSA,
BUDAPEST, X. MAGLÓDI-UT 17.
Kapható minden fűszerüzletben.

Három Rási-hely Reéh hetiszidrában

A „Gerizim” és „Évol” hegyéről azt olvassuk a folyó szidróban: „Ezek a Jordán partján túl vannak, messze, (achré) naplementének (m'vaj hasemes) útján... Gilgollal (mül) szembea.”

Rási: Itt az „achré” szó külön fordítandó, nem pedig a következő szóhoz vonandó. M'vaj hasemes annyit jelent, mint maarov=nyugat. Mül= azt jelenti „szembe”, de messze tőle.

Feltűnő, hogy Rási tulajdonképpen egyszerű szavakat lát el magyarázatokkal. Csakhogy Rási minden egyes szavával céloz a talmud (Szajtó 33. l.) idevonatkozó vitájára. R. Eliezer szerint a fenti vers így fordítandó: ezek (a hegyek) a Jordánhoz közel vannak, nyugat felé vezető uton, közel Gilgolhoz. R. J'hüdo szerint a fordítás: ezek a Jordántól távol vannak, kelet felé, Gilgolhoz közel. Rási a két magyarázathól kivieszi az egyszerű értelemnek megfelelő részt. R. Jehüdó szerint állapítja meg, hogy „achré” azt jelenti: „messze”, ellenben a másik két szónál (m'vaj hasemes, mül) R. Eliezer nézetét fogadja el, amint ezt a Szentföld térképe is bizonyítja.

A 12. fejezet 30. versét, amely a bálványimádás csábító hatását írja, Rási szerint úgy kell fordítani: „Órizkedj, ne hogy rohanva bomolj (tinókés) utánuk”. Rási ez alkalommal cáfolja a Targüim fordítását: „nehogy csapdába essél”. Különös, hogy a Targüim Ékev-ben (7.25) a „tivokés” szót is úgy fordítja, mint „tinókés”: „tiszkal”, azaz: „törbe jutni” és Rási a szokott rövidségénél és megcsodált szabatosságánál fogva nem konstataálja Ékev alapján, hogy a Targüim azonosítja a „tivokés”-t, a „tinókés” szóval.

„Ész kol hadovor aser onajchi m'ezave eszchem, ajszaj szism'rü laaszajsz, laj sajszjet ólov v'laj szigra mimennü — az egész ígét, amelyet parancsolok nektek, őriztétek meg, ne tégy hozzá semmit, s ne végy el belőle.” (13. l.) Rási idézi a midrast: Ez azt jelenti, hogy az ember ne vegyen 5 parso-t a t'filimbe, 5-féle növénynevet a lilovba s négy-szeres áldást ne mondjon az előírt hármaskajhén-b'róchó helyett (j'vorechecho, joér, jiszó). Ez az előírás Voeszchanan (4.2.) hetiszakaszban is olvasható: „Laj sajszifü al hadóvor... — ne tegyetek hozzá az ígéhez.” Ebből a gemoro (Rajs-hasonó 28.) azt a tilalmat vonja le, hogy a kajhénak nem szabad az előírt hármaskajhén mellett még újat toldani. Rási azonban Voeszchananban nem említi a kajhén-áldást s nincs tekintettel a talmud magyarázatára épen e poszüknl s csak Reéh szidrában tesz említést a kajhén-áldásról. Miért??

A huszti főrabbi vasárnap indul Budapesten keresztül Palesztinába

(Saját tudósítónktól.) Duschinsky huszti főrabbi szombaton búcsú-dró-sót mond s vasárnap elindul családjával a Szentföldre, hogy a Sonnenfeld főrabbi halálával megüresedett jeruzsálemi orth. rabbiszéket betöltse. Amint hírlik, cca 30 talmudista, — akik Duschinsky főrabbi jeruzsálemi jesiváján folytatják tanulmányaikat —

fog kíséretében utazni.

A főrabbi útja Budapesten keresztül vezet, ahová vasárnap este érkezik. A hétfői napot Budapesten tölti, majd kedden reggel folytatja útját Trisztbe, ahol hajóra száll.

A hazai orthodoxia őszinte szerencsekívánatai kísérik a huszti gaont szentföldi útjára.

Aguda-nagygyűlés Eperjesen

(Saját tudósítónktól.) Vasárnap és hétfőn folyt le az Aguda zászlaja alá tömörült szlovákiai orth. ifjuság Eperjesre egybehívott nagygyűlése. A delegátusok imponzáns számban jelentek meg. König Gerson (Pozsony) üdvözlő beszéde után Weisz Miksa (Bratislava) ifjusági elnök nyitja meg a konferenciát. Örömmel konstataálja, hogy a 2 év előtti, Pöstyénben megtartott nagygyűlés óta a szlovákiai Aguda-egyesületek száma a háromszorosára emelkedett, majd körvonalazta az ifjuságra háruló feladatokat.

Lissauer Dávid (Nagyimihály) a „Bész Jákob”-iskolák fontosságáról beszél. Braun és Fränkel huszti, Weisz ungvári delegátusok stb. a ruszinszkói ifjuság elhanyagolt helyzetét vázolják, ahol — úgymond — szeméink előtt egy vallásatlan nemzedék nő fel, s ahol gyors segítségre van szükség.

Az ezután lefolyt tanácskozás eredménye gyanánt Kohn (Pozsony) a következő rezolúciókat olvassa fel: Minden Aguda ifjusági egyesület tartozik egy u. n. „chimich”-bizottságot választani, melynek feladata a tagok vallásosságát ellenőrizni; mindennap siűrók tartandók; előadások rendezendők az imaforításokból és vallási szabványokból; minden egyesület tartozik saszt, t'nacht, stb. beszerezni; továbbá „pirché Agüdo”-bizottságot alakítani, melybe a 6—14 éves gyermekeket tömörítse, hogy azokat a „mizrach” és „somér” befolyásaitól megóvja stb. stb.

közel az állomáshoz ujonnan, elegánsan berendezett, szigorúan

Galantán

orth kóser vendéglő

Jó, izletes házikoszt. Utasoknak nagy árengedmény. Lakodalmakat legolcsóbban vállalok!

EHRENWALD LIPÓT
vendéglős, és bornagykereskedő.

Ezüst tórafelszerelés,
sorlog, menóra,
ékszerek,
legolcsóbban

Heiden Leó
ezüstárugyárában
VII., Király-utca 1.
Szombaton zárva.

Pénzhiány és karrier — a talmudban

A jelenlegi nyomasztó krízis és általános elszegényedés egy jellegzetes tünetéről: a tulprodukciónál gyakran olvashatunk hírlapi cikkekben és értekezésekben. Jóllehet: a régebbi időkben is előfordult már, hogy időnként aggasztó méreteket öltött a tömegnyomor, de akkor annak előidézője rendszerint egy széles körre kiterjedő szerencsétlen körülmény, vagy természeti csapás volt, mint például árvíz, hosszantartó háborúk, ellenséges megszállás, katasztrófálsan rossz termés, melyek következtében az életfenntartáshoz szükséges javakban tényleges hiány állt be. Ezzel szemben ma az a szomorúan paradox helyzet, hogy ezen világban az egész világon túlbőség van és épen ezen körülmény, ez a dús kínálat, tesz sok országot kolduzzsagennyé és bénítja a világ gazdasági életét. Elég e tekintetben rámutatni a brazíliai tömeges kávémegsemmisítésre, hogy milliószámra a tengerbe vetik, vagy eltüzelik azt az árut, mely számtalan szegény háztartásban minden nap hiányzik. És épúgy kénytelen millió ember lerongyolódva és cipő nélkül járni, mikor pedig a hozzávaló nyersanyag mérhetetlen bőségben van felhalmozva és vagy elromlik a raktárakban, vagy a kávéhoz hasonlóan a szándékos megsemmisítés vár rá. Kétségkívül baj van a kréta körül és nem a természet a hibás, hanem az emberek, kik a sok téren elért szédületes haladás ellenére ezen a ponton még nem találták meg a helyes módot, azt a társadalmi és gazdasági berendezést, amely egy ilyen visszaszállapopotot kizárna. Hogy azonban egyedül a tőkés társadalmi rendszer volna a hibás, az nem valószínű, mert Rabbai Jajchonon idejében még nem volt kapitalista rendszer és mégis azt mondja ezen ki-magasló szellem (Bovo Baszró, 91. b.): Emlékszem, hogy 4 szeó (akkori mérték)

gabona egy szelába került, (nyilvánvalóan mesésen olcsó ár) és mégis sokan éhenhaltak Tibériásban, mert — nem volt készpénz.

A világtörténelem nem egy esetről tud, hogy az úgynevezett alsóbb rétegből származott egyének később nagy karriert futottak meg és a földi méltóság igen magas polcait elérték. Napjainkban is három ilyen közismert példára lehet rámutatni. Egy volt lakatostanonc, (ki emlékirataiban és magánbeszélgetésekben nem is tagadja, hogy apja kocsis volt.) ma nemcsak egy kultúrállamnak az élén áll, de amellett az egész civilizált emberiségnek egyik elismerten leg-tiszteltebb és legértékesebb tagja. Egy volt kömfiveség ma egy sokmillió nemzet körülrajongott vezére és sokmillió más nemzetbeli is benne látja az államférfi ideális mintáját és igyekszik az ő rendszerét utánozni. A teljesség kedvéért legyen itt a közismert volt mázolósegedre is utalva. Mennyire aktuális már most bölcsen egy mondanca (P'szóchim 113.): Hárommal n incselkedjen az ember (óvakodon azok lebecsülésétől). Nemzsidó fiuval stb., mert: „királysága a füle mögött van“. Amit Rasi úgy kommentál: néha egészen váratlanul nagy hatalomra tesz szert és akkor csúnyán bosszút áll. Mikor mult évben az ismételt elnökválasztásokon mindig Hindenburg került ki győztesen, ottani testvéreink a német nép józanságában és igazságérzetében való megingathatatlan hitükben kicsit tulhangosan ujjongtak. Ki tudja nem fűtötte-e ez a szenvedélyeket?

Kuttna Henrik (Nyitra)

Fenákel Jónás

orth. kóser baromfikereskedése
Budapest, Dob-utca 28. sz.
TELEFON: 31-6-73.

Zsir kicsinyben és nagyban, a legjutányosabb árban, vidékre is. Garantált tiszta és prima áru.
Legolcsóbb bevásárlási forrás!

Kundmachung

Wirkungsvolle Wirkung in deutscher Sprache für jede erdenkliche Gelegenheit wie zum Beispiel Barmizvo, Chasene, u. Antrittsreden. Verfertigt von Fall zu Fall zu massigem Preise, unter Diskretion. Honorar von 5 Pengő aufwärts, 50 H. Porto recommandirt im voraus erbeten. —

Pschettl werden gegen extra Vergütung angefertigt.

Mein P 1.20

Rabbiner ISRAEL BRAUN
Budapest, Szövetség ucca 43.

Dr. Pápai Márton

Mély megdöbbenést keltett a budapesti orthodox hitközség széles rétegeiben az a hír, hogy dr. Pápai Márton hitközségi titkár mult péntek éjjel hirtelen elhunyt, 50 éves korában. Vakbélgyulladás szüntette meg a budapesti orthodox hitközség gazdasági fellendítésének szentelt tartalmas életét. Mult év februárjában köszöntötte őt szeretettel és elismeréssel a hitközségi elöljáróság, a működése 25. évi fordulójára alkalmából, sok reményt fűzve további buzgó munkájához, s most a kérélnthetetlen halál pontot tett egy mindvégig felfelé ívelő pályán.

A talmudi elbeszélés szerint S'müel Hakotajn elhunyt alkalmából koporsójára rátették a bejegyzési könyvét (pinkosz) és kulcsát, hűségének és megbízhatóságának jelképe gyanánt. Pápai Márton életének, törekvéseinek is szimbóluma lehet a kettő. „Kulcsot“ tartott a kezében, mert a hitközség kezelésének, összes ügyeinek nyitja rá volt bízva. És ő ennek a megbízatásnak a legteljesebb mértékben tett eleget: hűségesen gazdálkodott, felelőssége tudatában örködött azon, hogy a „bejegyzési könyv“ igazi titkre legyen a k'hillo gazdasági helyzetének, hogy a „pinkosz“ minden rovata feddhetetlen gazdálkodásról, a k'hillo nagyságát előmozdító törekvésről szóljon.

Az elhunyt anyai ágon unokája volt Fischer Gottlieb székesfehérvári orthodox főrabbinak, a hazai orthodoxia lelkes és elhatározott harcosának. Mint fiatal joghallgató került a hitközséghez 1907-ben, ahol csakhamar segédtitkárrá nevezték ki, majd 1914-ben titkár lett s ilyen minőségében — óbudai Freudiger Ábrahám elnök kitűnő hitközségi gazdasági koncepciója alapján — eredményesen s nagy sikerrel tevékenykedett. Ő vitte keresztül a hűsüzem hitközségi kezelésbe való átvételét, amivel a hitközség pénzügyi gestiója szilárdabb alapot öltött. Rendezte a baromfigabella ügyét. Átalakította a maczosz-sütést és modernebb rendszert hozott be az értékesítésébe. Megszervezte az orthodox kóser tej szolgáltatást Budapesten. Rendkívül sok munkájába került a hitközség új, pompás mikrovójának a legmagasabb színvonalra való emelése. Munkabírása csodálatos volt, nem ismert sem éjjelt, sem nappalt, ha a hitközséget gazdasági vagy szociálpolitikai téren szolgálni lehetett. Nem kereste sohasem a fórumon való szereplést, csak a belső emberek tudták, hogy a hitközség anyagi érdekeinek — s ezzel közvetve az anyagi megalapozást megkívánó vallásérkölesi,

kulturális és szociális intézményeinek — mily hűséges sáfárja s odaadó fejlesztője volt dr. Pápai. És az idegen, aki Pestre jön s bálmulattal csodálja kiváló intézményeinket, gazdasági üzemeinket, aligha tudja, hogy dr. Pápainak nagy része van ezeknek létesítésében és fellendítésében. Szorgalma, igénytelensége, szerénysége, megbízhatósága, rendkívül sok barátot szerzett neki, úgy munkatársai, mint kívülállók körében, akik könyves szemmel siratják oly hirtelenül bekövetkezett, korai elhunytát.

Stern Hermann

A haláleset alkalmából a hitközség elöljárósága és választmánya gyászülést tartott, amelyen a fővárosban tartózkodó tagok kivétel nélkül megjelentek. Deutsch Géza alelnök elnököt, aki mély megilletődéssel emlékezett meg a hitközséget ért pótolhatatlan veszteségről. Majd felolvasta a most Karlsbadban üülő óbudai Freudiger Ábrahám elnök távirátát, melyben rendkívül meleg szavakban adott munkatársára elhunyt alkalmából részvételének kifejezést. Alelnök közölte a temetésre vonatkozó rendelkezéseit, valamint több kegyeletes intézkedés elhatározását.

A vasárnap délután lefolyt temetés néma, de azért beszédes tanúság volt amellet, hogy a hitközség érzi a bekövetkezett veszteséget. Megjelentek a hitközségi elöljáróságnak és rabbiságnak összes Budapesten időző tagjai, a hitközségi tagok s ismerősök beláthatatlan sora. A jelenlevők között láttuk Frankl Adolf országos elnököt is. A neológ hitközséget küldöttség képviselte. Eppler főtitkárral az élén. Sussmann rabbi elutazva lévén, az első heszpedot Steif Jonathan rabbi mondta, utána Grosz I. József budai rabbi beszélt; mindketten nagy hatással. Deutsch Géza alelnök és Klein Márkusz előljáró a hitközség mély fájdalomát tolmácsolták, majd Löffler Henrik főtitkár a tisztviselői kar nevében beszélt el-elcsukló hangon. Végül dr. Deutsch Adolf igazgató a tantesztület kegyeletét róta le magasba szárnyaló gyászbeszédében. Áldás kísérelje a nagyérdemű s derék dr. Pápai Márton emlékét.

חנצביה

Ujpesti szajfer mímche

készít a legmegbízhatóbban, valamint eszközöl mindennemű a szakmába vágó javítást prompt és legolcsóbban. Vásárol régi ספרים, héber könyveket. Budapestre hívásra házhoz jön. Vidékre javítások postán eszközölhetők.

Glückmann Lipót; Ujpest, Rózsa-utca 42.

Hitlerország szomorúságaiból

Középkori jogfosztások — Megfojtják a zsidó kereskedelmet — A félárják házasságtörést fogják anyjukra — A „zsidó“ esperanto kongresszus — S'chitó-eltiltás a Népszövetség előtt — Angol védőbeszéd

Egynehány német helységben (Rossbach, Deberndorf) kihirdették nyilvánosan, hogy nem-árják csak polgármesteri engedéllyel léphetik át az ország határát. A porosz tervezet az állampolgárság visszavonhatóságáról a megjelenés-kor mindjárt legalább 10.000 zsidót fog érinteni súlyosabban.

Erlangen és Nürnberg városa olyan tilalmat mondott ki, amelyet egykor 10 évvel ezelőtt Cegléd városa akart megvalósítani: eltűnt a zsidókat a nyilvános fürdők használatától.

A lengyel konzulok és a követség állandó összeköttetésben s diplomáciai tárgyalásban állanak Németországgal, zsidó állampolgáraik megsértése s inzultálása miatt.

Az a terv merült fel, hogy a kereskedelmet legitimációhoz kötik és ilyen igazolványt nem adnak ki csak „megbízható“ embereknek. Ez a terv a német zsidók kiéheztetését jelenti.

A berlini „faj“-hivatal előtt állandó a tolongás az árja származást igazoló bizonyítvány elnyeréséért. Amint hírlik, rendkívül sok fél-árja (akiknek anyja férjhez ment zsidóhoz) is kapott árja bizonylatot, miután becsületszavára kijelentette, hogy nem vegyes házasságból származik, hanem házasságtörő viszonyból, amelyet anyja árja férjével folytatott, miközben formailag, hivatalosan: zsidó férje volt.

Kölnben tartották legutóbb a 25 éves nemzetközi esperanto kongresszust. Az esperanto világ-műnyelvet tudvalevőleg Samenhof varsói zsidó orvos teremtette meg.

A Német-Sziléziában lakó lengyel zsidók a Népszövetséghez fordultak a s'chitó eltiltása miatt. Németország e területére ugyanis külön kötelezettséget vállalt a versaillesi szerződésben a kisebbség érdekei és jogainak tiszteletben tartására. Ilyen okból tárgyalták a Bernheim-peticiót is, pár héttel ezelőtt.

Egy konzervatív angol képviselő törvényjavaslatot terjesztett az angol parlament elé, amely angol fennhatóságot és védelmet kíván biztosítani a Németor-

szágból elüldözött zsidók számára. A javaslatot Locker-Lampson őrnagy, a legutóbbi konzervatív kormány volt pénzügyi alminisztere terjesztette be. A javaslat előírja, hogy mindazok a zsidók, akik az antiszemitizmus következtében valamely országban elveszítették állampolgárságukat, Nagybritánia védelme alá kerüljenek, miután Anglia végrehajtója a Palesztina-mandátumnak. A javaslatot, melyet a kamara első olvasásban már el is fogadott, az őrnagy a következő indokolással egészíti ki:

— Ily módon az állampolgárságuktól megfosztott zsidók a brit birodalom védelme alá kerülhetnek és semmiféle Hitler nem merne hozzájuk nyúlani. Ezzel ugyanis konfliktusba kerülhetnek az angol birodalommal, vagyis a földkerekség egy-egy részével.

— Én magam nem vagyok zsidó. Remélem azonban, nem kell zsidónak lenni ahhoz, hogy gyűlölje valaki a tiránniát, bárhol is ütné fel a fejét. Nem vagyok németellenes. Sokan közülünk az alsóházban egyenesen németbarátok. Egyike voltam azoknak, akik kívánták, hogy Németország visszakapja elvesztett területeinek egy részét. És tudják Önök, hogy kik befolyásoltak engem ebben az irányban? A németországi zsidók! És ezek a német állampolgárok, a leghazafiasabbak, ki vannak most zárva! Németország nem üldözi a gyilkosokat és a csöcselket, hanem kultúrájának virágát választotta ki s azt tiporja a sárba. Németország bevallotta, hogy a zsidók felsőbbrendűek a művészet és a gazdasági élet terén és épen ezen felsőbbrendűségért kell megbüntetni őket.

Igazság és relativitás

Egy falusi zsidó, aki kertészkedéssel szeretett foglalkozni, egyszer szép prédikációt hallott a városban, amely hit-szónoklatban többször volt szó arról, a zsoltáros ígéről: „emesz méerecz ticzmoch.“ Roppant megtetszett neki ez a három szó, amely azt jelenti, hogy: „az igazság a földből fog kisarjadzani.“ A beszéd hatása alatt elhatározta, hogy ő bizony az ő kertészében „emesz“-magokat fog ültetni. Elment az egyik magkereskedésbe, de ott kijelentették, hogy „emesz“-magokat nem ismernek, a másiknál is így járt, amíg azután egy furfangos ember — látván milyen naív emberrel van dolga — rászózott egy porral ellepett, különféle magokkal telt zacskót. Az emberünk hazament, elültette a kapott magot, kapálta s művelte a virágágyat s rövidesen észrevette, hogy mindenféle növény burjánzik benne, összevisszaságban. Erre a mi emberünk elment a város rabbijához panaszkodni, elmondta, mint járt az „emesz“ tenyésztésével.

— Hogy is csináltad — kérdi a rabbi.

— Ugy, hogy gödröt ástam, belettemet az emesz-magokat, a földet visszahánytam és szorgalmasan műveltem.

— Hjah, barátom, ha azt akard, hogy az „emesz“ (igazság) nőjön s virágozzék, akkor a „sékert“ (a hazugságot) kell eltemetni.

— Hát azt hogyan lehet?

— Ezt éppen nem lehet, mert akkor az egész világot kellene eltemetni.

Egy úgynevezett „felvilágosodott“ ember azt magyarázta, hogy nincs örök igazság, mert minden csak viszonylagos, relatív, mint azt az Einstein-teória mutatja.

— Csakhogy, felelt rá a hívő, én a színjáregyi Zweistein (két kőtábla) elvét vallom... Schotten Leó (Mattersburg)

Grósz I. József budai orthodox rabbi ur felügyelete alatt kezelt kóser fajborok és édes csemegeborok kicsinyben és nagyban, házhoz szállítva legolcsóbban Fahn Fülöp borkereskedő II. Margit-körut 3 Telefon: 53-4-81.

WEISZ MÓR

orth. kóser keksz, kétszersült és süteménygyára Budapest, VII. Dob ucca 22. --- Telefon: 42-3-65.

Kecz, levestészták és ostyaárúk. -- Diabetikusok részére „levegőkenyér“.

Csokoládé legfinomabb kivitelben. Elsőrendű desert és különlegességek. --- Fagylalt tölcészek.

Uj fordulat a nagyváradí viszályban

(Saját tudósítónktól.) A nagyváradí machlajko-ügy korántsem záródott le azzal a döntéssel, amelyről a *Zsidó Ujság* mult száma megemlékezett. Az erdélyi orth. iroda orsz. képviselőségének határozata szerint a Mittelmann-párt a — miniszterium által neki megítélt — hitközségi vezetést, köteles átadni a decemberben megválasztott Kohn-Ullmann-féle vezetőségnek.

A Mittelmann-párt a vezetést át is adta a Kohn-párt egyik emberének, akivel azonban a Kohn-párt közben meghasonlott s tiltakozott az elintézés ily módja ellen.

Van az ügynek még egy másik pikantériája is. Az orth. iroda határozatában ugyanis az a kitétel is foglaltatik, hogy: „szarvonim”, azaz: renitenseknek nyilvánítottak a Mittelmann-párt emberei, amennyiben az Iroda utasításának nem tesznek ele-

get. A minisztériumban rosszindulatú besugás következtében úgy értelmezték az Iroda határozatát, mintha „átok alá akarnák helyezni azokat, akik a minisztériumi határozatnak engedelmeskednek.” A minisztériumban a rosszindulatú információra állítólag az Iroda vezetőségének felfüggesztésével és egy kormánybiztos kinevezésével akartak felelni. Erre az Iroda alelnöke: *Freund Chájim* gyáros, a szatmári chósid-párt vezére, akinek kitűnő összeköttetései vannak a kultuszminisztériumban, Bukarestbe utazott és ott megmagyarázta, hogy nem a minisztérium elleni renitenciáról van szó az Iroda utasításában, hanem ez a szankció csupán a Mittelmann-pártnak, mint *zsidóknak* szól. A minisztérium erre a szigorubb rendszabályoktól elállott, ellenben visszahelyezte Mittelmant elnökségébe és szigoruan arra utasította, hogy a választást 30 napon belül ejtse meg.

Az egynapos zsidó király

A napilapokban olvasható, hogy Lengyelországban meg akarják ünnepelni az erdélyi fejedelemből lett lengyel király: Báthori István uralkodásának 300 éves évfordulóját. Az ő uralkodására a zsidóság is tisztelettel gondol, mert erélyesen szembeszállt a vérvád ostoba rágalmával. Vele kapcsolatos az egynapig királykodott Soül W a h l nevű lengyel zsidó története, amely több variációban van meg.

Az erre vonatkozó történeteket egy Edelman nevű tudós összegyűjtötte „G'dulasz Soül” című, 1854-ben Londonban megjelent könyvében. Az egynapos lengyel király dedumokája: R. Majse amspachi rabbi, a következőt mondja el:

— A mi őstünk a dicsőséges R. Méir páduai főrabbi volt. Az ő hivatalát Páduában fia R. Smüel Jehüdo örökölte. Volt egy kiváló tehetségű fia, Soül, aki, miután szülővárosában nagy vallási és világi ismereteket szerzett, elhatározta, hogy világot látni indul. Ment ország-ról-országra, míg végre elérkezett Litvánának Breszt nevű városába. Itt megtelepedett, megnősült és Radzivil herceg egyik birtokán szükösen tengette életét. Történt pedig ezidőtájt, hogy Breszt városának ura: Radzivil herceg elindult világot látni. Útközben rablók támadták meg, szolgálait leölték, őt magát kirabolták. Kimerülten, betegen érkezett Pádua városába és leült pihenni az utcán

éppen a M'haram mi-Pádua lakásával szemben. Amikor a mester meglátta a különös idegent, leküldte szolgáját, felhívatta őt, s megkérdezte, mi járatban van. A herceget mélyen meghatotta a vendégszeretet, — hisz a városban senki sem törődött vele — felfedte kilétét és feltárta előtte helyzetét. Rabbi Méir, aki igen gazdag ember volt, rendelkezésére bocsátott egy nagy összeget és mikor a herceg hálálkodni kezdett, azt mondta neki: — Neved most már nem ismeretlen előttem, a te városodban él a fiam, neki fizess meg, amivel nekem vélsz tartozni.

— A herceg szerencsésen hazájába érkezett, első dolga volt Soült magához hivatalni, megismerte rendkívüli tudását, állandó barátságára méltatta és megismertette őt a többi lengyel főurakkal, akik nagyon megkedvelték. Történt azután, hogy meghalt Lengyelország királya és új királyt kellett választani. Ott törvény az, hogy az urak előzetesen egy napot állapítanak meg e célra és azon a napon kell a választásnak végbe menni. A kitűzött napon azonban nem voltak képesek megegyezni. Amikor látták, hogy aznap a választás meg nem történhetik, nem akartak vétkezni az ősi törvény ellen, hanem elhatározták, hogy az éjjelre Soült választják meg királynak, ami meg is történt közfelkiáltással, s át is adták neki az uralkodás jelvényeit. (Ezért nevezetük is Wahnak, mivelhogy ez németül választást jelent.) Másnap Soül az egybegyűltekhez, akik Radzivil herceg vezetésével elébe járultak, így szólt:

— Tegnap nem tudatok megegyezni abban, ki a legméltóbb köztetek a királyságra. De én megállapítottam, hogy mielőtt bejöttetek volna az ülésterembe, az elsőbbséget a belépésre X. Y. fiúnak adtátok minden kényszer nélkül. Mit jelent ez? Ez azt jelenti, hogy mindnyájan őt legkülönbnek tartjátok, miért késlekedtek tehát, hiszen ő a legméltóbb a királyságra, válasszátok őt meg.

Igy is történt, a megválasztott pedig soha el nem felejtette, hogy ő neki köszönheti az uralmát. Eddig van a családi elbeszélés.

Megjegyzendő, hogy Radzivil herceg 1852. körül valójában nagy utat tett meg, erről maradt is egy latin útleírás, amely ugyanígy mondja el a Páduában történeteket és hálával emlékezik meg a neki nyújtott segítségről. Amikor Radzivil hazaérkezett útijáról, akkor halt meg Báthori István lengyel király és halála után valóban nem tudtak megegyezni a király személyében. Nincs kizárva, tehát hogy ebben a viszályban és a viszálynak elintézésében nagy szerep jutott Radzivil barátjának az egynapos lengyel királynak: Rabbi Soül Wahnak.

A palesztinai kolonizáció

A szentföldi kérdéstről Reich Sámuel verbói főrabbi egy szlovenszkoí lapban fejtegetést közöl, amelyből kiemeljük a következőket:

Közvetlenül a háború befejezése után, amikor sok országban felhangzott a vád, hogy a zsidók okai a háborúnak, a palesztinai letelepülésre való kivánság fel lendült. De mivelhogy időközben megnyugtató a feszültség, a lelkesedés is alábbhagyott. A kivándorlási határok későbbi elzárása és a napjainkban bekövetkezett hihetetlen gazdasági bajok azonban ismét felébresztették az Erecz-jiszróéli vágyakozást. Az orthodoxia nem nézheti tétlenül ezt a mozgalmat és számolni kell a viszonyokkal. Nem egynéhány ember életfenntartásáról van csak szó, hanem az orthodox vallásosság meg mentéséről. Hiszen tudjuk, hogy évek óta a vallásos hívők a falvakból kénytelenek a nagyvárosokba tódulni, ahol kivannak téve a chilül-sabosz-nak. Ismernek derék gyermekeket, jámbor ösők leszármazottjait, akik feljöttek a nagyvárosba, fáradoztak, hogy megfelelő állást kapjanak, nem sikerült és elsüllyedtek a szombat megszenteltetés tengerébe. Nagy üzletekben állást kapni chilül-sabosz nélkül lehetetlen. Vannak

vállalatok, melyek megpróbálkoztak szombattartással, de tönkre mentek. Ismernek derék talmid-chachómim szülöket, akik vérző szívvel látják gyermekeik chilül-saboszát, de hallgatniok kell, mert — ezek a gyermekeik tartják el őket. Az élet elzsidótlantató hatásának asszisztál az iskola is, amely természetesen úgy nevelem a gyermekeket, ahogy a társadalom azt megkívánja és a nem zsidó-iskolát látogató gyermek nem ismer többé saboszt, jajm tajvot.

Ez a bomlási processzus mindenütt folyik és így tehát gondolni kell a palesztinai elhelyezkedésre, mert ez az egyetlen hely a világon, ahol az elhelyezkedésnek vallási akadályai nincsenek, ahol a vallásos ember megmaradhat ilyennek, gazdasági romlása nélkül, ahol a sabosz nem akadály. Bele kell tehát kapcsolódni egész orthodoxiának, de nem kicsinyes kis munkássággal, hanem nagyvonalú szervezéssel.

SCHÜCK JENŐ orth. fiuinternátusa
Budapest, VII., Kertész u. 32.
Szeretetteljes gondozás
Elsőrendű referenciák
Méréselt árak. Prospektus.

Transjordánia ...

A multkor a „Zsidó Ujság” megírta, hogy nagyon gyanus az angol kormány álláspontja a transjordániai (Éver Hajarjén) zsidó letelepülés ügyében. Értelmetlennek is tűnt fel, hogy bár maga a fejedelem, az angolok által uralomba helyezett Abdul emir nagyon kívánja a letelepülést, mert országának lakossága éhezik és egy zsidó letelepüléstől várja országának a palesztinaihoz hasonló fel lendülését, alá is írta már az erre vonatkozó szerződést és mégsem történik semmi. Most azután a Népszövetség mandátum-bizottságának legutóbbi értekezletén kiderült, hogy valóban az angol kormány, mint mandatárius hatalom nem mozdítja elő ezt a letelepülést, ami egyértelmű a megakadályozással. Anglia képviselőjét Youngot ugyanis egymásután megostromolták kérdéseikkel a portugál, a holland és az angliai képviselő, amire Young kijelentette, hogy kormánya nem támogatja a letelepülést, mert tulajdonképpen kevés megművelhető föld áll rendelkezésre, bár az ország kétszer olyan nagy, mint Palesztina és még harmadrész annyi lakossága sincs (300.000), mint Palesztinának (1 millió). Biztonsági okokból sincs mellette a kormány.

Természetesen ezzel a kérdés nincs elintézve.

Mosni, surolni...
nem fáradtság többé!

A VIM könnyűszerrel tisztít mindent a háztartásban. A VIM kiadás és kíméletes. Kevés munkával ragyog minden a tisztaságtól. Nyugodtan használhatja, mert a VIM összetétele megfelel a rituális előírásoknak.

rituális háztartásban nélkülözhetetlen.

PARÓKA
különlegességek

Modern és tartós kivitel
Tartós ondolás, alakítások
Olcsó árak

ALTSCHÜLER
BUDAPEST, VII., CSÁNYI U. 12
(Király ucca sarok)

Telefon: 31-0-79.

Két Sabosz-Hagódajl között

Történet a XVI. századból

3.

Amikor a fiu felébredt, körülnézett és pillantása találkozott egy szomszéd paraszt fiáéval. A fiu igen jó barátságban volt vele, Zánvele gyakran megosztotta vajaskenyerét vele, ruhát is kapott szüleitől, a nadrág, amelyben most jár ugyancsak Zánveletől való. Amikor a paraszt gyermek meglátta Zánvelet, elkiáltotta magát: „Itt van még egy zsidó gyerek! Mit akarsz te még itt?” Zánvele próbálta lecsitítani és szeliden mondotta neki: „Ne kiabálj, inkább mondd meg, nagyon kérlek mondd meg az I'tenért, hol vannak a szüleid?”

— Hol vannak? Tudja ördög! kikergettük a faluból az összes zsidókat. De tulajdonképen, te hogyis kerülésd? Még téged is ki fogunk kergetni! Fuss, minél előbb.

Zánvele kérlelni kezdte: „Hát mit tettem neked?” Azonban a parasztfiu állandóan azt kiáltotta: Hitvány zsidót ki a faluból! Zánvele látta, hogy ennek fele sem tréfa s így előkészületet tett, hogy meneküljön, előbb lassan visszavonult, majd sebesebben kezdett menni. Erre a parasztfiu vérszemet kapott és azt kezdte kiabálni: „Fogjátok meg!”

Kijöttek a parasztek a faluból, kijöttek a fiuk a leányok. Az egyik csoport azt kezdte kiabálni: Hagyjuk a szegény gyereket szaladni, másikképe azonban azt kiáltotta: „Ne hagyjuk, ő is hitetlen, fogjuk meg.” A hecc kedvéért a falu lakossága inkább az utóbbira hajlott. Kövek repültek a menekülő fiu után, aki megbotlott egy kővön és erősen megütötte a fejét, amire vérezni kezdett. Amikor az üldözők odaértek, körülállták és némelyikben a fájdalomnak egy bizonyos érzése keletkezett, amikor látta az elalélt fiut. Közben odajött a szerzetes, aki ebben az évben a lázító beszédek tartotta s nagy tekintélye volt a nép között. Odalépett a sebesült fiuhoz, aki eszméletét veszítve feküdt, a közelállók elmondták neki, hogy történt a dolog, amire csendesen megjegyezte: „Igazán kár ezért a szép fiuért”, majd a közelállókhoz fordult és azt mondotta kenetteljesen:

— Ezt a fiut elhagyta a népe, mi azonban az ösök vétkeket lefogjuk törölni róla, amennyiben pártfogásba vesszük és visszavezetjük az égi apához. Folyt a vére, ezzel ki van engesztelve a büne, aki megsebezte álljon mellette, mert különben bűn száll a fejére...

Majd rövid gondolkodás után azt mondotta: Vigyétek a falubeli plébánoshoz, ott mondjátok meg neki, hogy ezt az eltévedt bárányt küldöm neki, őrizze meg házában, amíg oda jövök én is.

A nép egészen elámult, csodálta a szerzetes bölcsességét és egyszerre megváltozott hangulata a szegény fiu iránt, akit rövid idővel ezelőtt majdnem meg akartak ölni. Minden oldalról sajnálták, mindenki segítségére akart lenni és el akarta vinni a plébános házához.

Zánvele vittette magát kényszeredetten, behunyva tartotta a szemét, csak néha felvetette és félálomban kérdezte: „Hol vannak az én szüleid?” De azok, akik vitték, azzal vigasztalták: „Csak légy nyugodt, senkinek

sem szabad többet hozzád nyulni.”

Elvitték a plébános házába, ott letették a szobában, egy szolgáló vizet hozott, kimosták a sebet és bekötötték. A szerzetes nem hagyott magára sokat vártni. Mikor megjelent, bevonult a plébánossal egy szobába és tanácskoztak.

Amikor mindketten kijöttek, a szerzetes átadott egy levelet egy küldöncnek, hogy vigye el a nidecki kolostorba.

Zánvele hosszú ideig feküdt bekötött fejjel, majd később hoztak neki valamit enni, de ő csak kenyérhez nyúlt. A szakácsnő, aki neki a kenyeret hozta, egynéhány bátorító, résztvevő szóval fordult hozzá, egynéhány kérdést is intézett hozzá, ő azonban hallgatott, nem felelt csak gondolkodott. A plébános is bejött beszélgetett vele, illetőleg csak szeretett volna beszélni hozzá, mert ő minden kérdésre csak azt mondotta:

— Eresszettek szabadon, mert megakarom keresni szüleimet.

— Ugyan, ne keresd őket, talán nem is fogod soha megtalálni őket, szüleid elhagytak, de tudd meg, hogy mi akarjuk az ő helyüket betölteni.

Igy beszélt a plébános, de ezek a jóságosan hangzó szavak egyáltalában nem voltak hatással a fiura, mert hevesen kezdett zokogni.

A Zánvele részére oly fontosnak induló Sabosz-hagódajl estéjén visszajött a nidecki kolostorból jövő követ és levelet hozott. Nemsokára rá jött egy kocsi és a plébános háza előtt megállott, leszállt róla két fiatalember és a szerzetes intésére bementek Zánvelehoz, az egyik megfogta a karjánál és elkísérte a kocsiba, melléje is ült, a másik pedig felült a bakra és a lovak közé csapott. Zánvele beletörődött a sorsába, még szemét sem merde felvetni. A szabadulásra már nem is mert gondolni. Hiszen valahányszor a kocsi a rögzös uton megrázta őt és a kocsiból kifelé való mozgást tett, a kísérője mindjárt erőteljesen megfogta. Egy óráig ment a kocsi, amikor egy komor épület előtt megállott. A kocsi leszállt, meghúzta a csengetyűt egynéhányszor, kinyitott a zordon épület, kijött egy jól táplált férfi barna köpenyben, kezénél fogta Zánvelet és több sötét folyosón át elvezette egy homályos szobába. Csak azt hallotta, hogy erős ajtó csapódik be mögötte. Zánvele megint egyedül volt.

De mi is történt a drowai zsidókkal azon a kérdéses pénteken? Előző nap egész idő alatt zúgtak a kápolnában a harangok, a hívők összegyülekeztek, mint rendszeren nagyünnep alkalmából és most különös nagy számmal voltak láthatók, mert egy idegen szerzetes végzi a szolgálatot. Az ima megkezdése előtt azt veszi észre a sekrestyés, hogy a nagy ezüst feszület egy része le van ütve és más egyéb kegyeszer is hiányzik. Látható volt, hogy az éjjel betörték, emellett bizonyított, hogy az ablak oldaláról több kő ki volt törve. Betörés a templomba — a nép átkozódni kezdett és bosszút esküdött a szentély meggyalázói ellen. Különösen hangos volt a falu kőművese, majd ráütött a homlokára és kiáltotta:

— Természetes, hogy csak zsidók lehettek, hiszen közeleg az ünnepük és akkor sok pénzre van szükségük.

A népnek rendkívül tetszett a felfedezés, különösen

Pollák Sarolta

kozmetikai intézete: Hajszálak kiirtása arcról, karról, szépségápolás, helyisoványítás legmodernebb alapon, szemölcsirtás, hámlasztások. (Díjtalan tanácsadás) „MIRACLE” hajeltávolítószert szétküldése utasítással: Budapest, VI., Andrásy ut 32 (Párizsi Áruházal szemben) Tel.: 15-7-98. Kérjen prospektust!

amikor a kőműves azt mondotta: „Nyomuljunk be házaikba, bizonyára ott találunk még részeket a szent emlényekből.” A nép bosszuliheggyel engedelmeskedett és a kőműves először az ő hitelezője: Jékev házába vezette őket. Jékev ijedve kérdezte a benyomulókat, hogy mit akarnak, de azok félre tolták és a kőműves vezetésével egyenesen bementek a hálószobájába, ahol a kőműves diadalittas arccal felmutatta az ágy alatt talált feszület-töredéket. Nagy zaj támadt és kiadták a jelszót: „ki kell

fosztani az összes zsidók házeit.” A prédálási vágy következtében a tömeg nem is vette észre, hogy amíg ők zsákmányoltak, addig a zsidók elmenekültek a faluból. Az egyik ide futott, a másik oda menekült, meghúzódtak a szomszéd falvakban lakó rokonaiuknál és várták a jobb-idők fordulatát.

Reb Chájim is elmenekült családjával és csak a falu melletti erdőn túl állapította meg nagy rémületére, hogy Zánvele fia nincs mellette. (Folyt. köv.)

A mindentudó...

— Rajz —

Azt kérdik tőlem: mit tudok? Különös kérdés. Kérdezzék inkább: mit nem tudok én?

Eredetileg tanító voltam. Ez azonban akkor történt, mikor az apósom elvesztette a hozományom. Elhatároztam tehát, hogy önállósítom magam és nyitok egy chédert. „Te és egy chéder?” — csodálkozott feleségem, Debóra, aki engem melleleg egy nagy szemilnek tartott. De aztán a csodálkozástól ki kellett mereszteni a szemét.

Volt tehát egy chéderem, amelyben mindent meg lehetett kapni. Az én chéderemben, mindenki saját kívánsága szerint tanulhatott. Akart valaki gemoret tanulni? Itt a gemore! Chémist rásival? Miért ne! Egy másik a héber grammatikát, olvasást és írást akarta elsajátítani? Megtanulni 70 nyelven? En mindíg mondtam: Igen, igen! Csak bátorság, kitartás! És menni fog.

Egy napon azonban beütött a menykö. Egy csupaszkepű szemüveges érkezett hozzánk és hozott egy valamit, amit úgynevezett, hogy „metódus”. És elkezdett „Salom”-mal köszönni az utcán, ami nagyon imponált az embereknek. És állandóan azt hangoztatta, hogy „Ibrit, b'Ibrit”. Elképzelhetik, hogy dühös voltam. Rohantam a szülőkhöz és így szóltam hozzájuk:

— Azt akarjátok talán, hogy száz év múlva gyerekeitek már törökül beszéljenek, hogy „Ibrit, b'Ibrit”? Hogy úgy mondják majd a kadist utánatok, hogy senki se értse meg odafenn? Tanítsátok gyermekeiteket inkább egy „perek misnájoszra.”

A szülők azonban kinevettek engem. Nos hát muszály nekem pont melamednek lenni? Meg kell vallanom, hogy

én előimádkozó is vagyok egy kicsit, a szabók templomában. Bizonyos, hogy a szabókkal nem könnyű kijönni. Nagyon gyorsan akarnak mindig kész lenni és sokszor kénytelen vagyok a gyönyörű melódiáimat félbeszakítani. Elhatároztam tehát, hogy megtanítom én ezeket a szabókat. A nagy ünnepek alkalmával elmentem a közeli falvak egyikébe, hogy ott imádkozzak elő. Megvallom: sok jó nem jött ki ebből az útból. A faluban sokkal kevesebbet ígértek, mint amennyit a szabók, de még annál is kevesebbet adtak, mint amennyit ígértek. De a szabók legálább megtudták, hogy mennyivel rosszabb nélkülem, mint velem.

Ezenkívül sófárfúvó is vagyok. Egész Elül hónapban fúvok. Számosan jönnek hozzám megtanulni a sófárblozolás művészetét. Csak egyedül Roshasonó napján nem adok ki hangot. De ilyenkor aztán valóban vért is izzadok. Hogy milyen tehetségtelenül fújja az előimádkozó, borzasztó. Kék, fehér és piros leszek mérgemben, a szegytől és fájdalomtól. Míg aztán valaki ki nem ragadja a sófárt az előimádkozó kezéből és hozza hozzám a sófárfúvás művészetéhez... Ezenfelül azonban sófőrer is vagyok. T'fillint is tudok készíteni, sőt akár egy Get-et is tudok írni. Odahaza egész oldalakat írok és mindenki csodálkozik a művészetem fölött. Mindezen felül még sajchet is vagyok. Ez nem azt jelenti, hogy egész évben ez a foglalkozásom. Mindössze csak Erev Jomkipürkor, kiségitésképen, mert még két sajchet sem győzi a sok kapóret...

De majd el felejtettem elbeszélni, hogy én még sad'chen is vagyok. Tartozok azonban az igazságnak azzal, hogy még egyetlen partit sem hoztam össze. Igaz, hogy amikor egyszer nagy nehezen sikerült, — pár hét múlva akkor is elhagyták egymást a fiatalok, még mielőtt hoz-

zájutottam volna a proviziómhoz. Ugy kell tehát ezt is tekintenem, mintha meg sem történt volna. Mindamellert naponta küldök és kapok leveleket házassági ügyekben. Sajnos, azonban kevés a szerencsém. Mindig olyan leányokra találok, akiken már semmiféle sad'chen nem segíthet, mások pedig olyanokra, akik minden sad'chen nélkül is megcsinálják a partijukat.

No, de mindez nem fontos. Csak azért beszéltem el, hogy bemutassam sokoldalúságomat. Hogy megállás: nem mindennapi emberrel állnak szemben. Igaz, hogy a feleségem azt mondja, hogy én nagy szemil vagyok, de nem kell mindent elhinni, amit az asszonyok mondanak...

R. I.

אתרוננו ארצנו הקדושה

אתכנוד להודיע לכל סחרי אתרונו, כי השנה נשלח מארצנו הקדושה לטריעסט סכום הגון אתרונו ימים ומחודרים אשר גם יש עליהם דכשר מהבידי צ' של קהל עדת החרדים בעיה"ק ירושלים שנתמה עיי הנאיה צ' אביד מן יוסף חיים ואננענעלר וצלחה. וכן קבלתי סכום לולבים מעבר הירדן ורקום יאים ומחודרים וחוקים שלמים לגמרי בלי נפרד כל שדוא. ובכן מי שרוצה לקנות אתרונו ולולבים מארצנו הקדושה ישנה אלי כמקדם האפשר. ואני מוכן לשרתו בסחורה נאה ומשובחה מפורות הוצאות אהיק במחירים נמוכים. ובשנה הוא אשר לקיים כנקל מצות אתרונו ולולב באתרונו ארץ ישראל ומנני אהינו ביי המקימים בהם מצות התלויות בארץ. וכל הורו נשכר, כי אני לא אשרא בטרעסט רק עד ימי הסליחות. ועל ראש השנה אסע אייה לביתי עיר כערענסאס.

דוד פריעדמאן

David Friedmann, Trieste,
Posterestante

Butorok: kombinált szekrények, rekamierek, hangulat-lámpák, hálók, ebédloők, uriszobák, konyha- és előszoba-butorok, kárpitosáruk nagy választékban

Olcsó árak.

RENNER TESTVÉREK butornagykereskedők VI., Nagymező-u. 31

Szombaton zárva. Fizetési kedvezmény. Fiókküzet: Nádor-utca 21.

A királyleány könnyei...

— Régi szentföldi legenda —

...Ha kérő jött a királyi házhoz, idegen ország délece királyfia, minden komoly szavára nevetni volt kénytelen a jok:dvü herceg. A sok büszke lovag sértődötten tért vissza hazájába és királyi apjának méltatlankodva, szomorúan panaszkodtak el, hogy a zsidó király lánya kinevette őket. Az udvari böles és az udvari bolond egyformán tanácstalanul törték a fejüket azon, hogyan lehetne segíteni a nevető királylányon. Messze országok tudós orvosait, bővészeit és kuruzsloít csodította össze országába Jerobeám király és a gögös pogány király összekelcsolt kézzel, sírva könyörgött hozzájuk egyetlen gyermeke megmentéséért. Országát, koronáját, vagyonát, tömérdek kincsét ígerte oda nekik, ha megállítják a hercegisasszony örületbe kergető kacaját és az emberi fájdalom első igaz könnyét csalják rózsákkal égő arcára. De a tudósok, bővölők és kuruzsló papok hókuszpókusza mit sem használt, a királylány nem tanult meg sírni, sőt annál jobban kacagott a mulatságos mókákon.

Nemsokára azután belebetegedett a hercegnő az örök nevetésbe. Patyolat fehér testét kiverte a gyilkos láz, de a beteg ágyban is nevetni kényszerült.

Ezalatt pedig Hasmóneus pap itenfélő társaival rothadó szalmán szenvedett lent a börtön fenekén. Mély, sötét, nyirkos földalatti kazamatába zárták őket, ahová nem hatolt le földi zaj, égi napsugár. Tápláló eledelt is csak éppen annyit kaptak, hogy éhen ne haljanak. Undok férgek, csúszómászókkal volt teli a nyirkos odú és hideg testükkel keresztül mászkáltak az élő emberken.

Hasmoneus papot és szenvedő testvéreit nem törte meg a hosszú évek rab-sága, az örök sötétség és az éhség. Sőt minden nap hálatelt szívvel fordultak a föld mélyéről I'tenhez és hálat adtak, hogy erőt adott nekik az emberfeletti szenvedések elviselésére. A napok és az éjkek egyformán lassan teltek lent a föld alatt, I'tenbe vetett szilárd hitben, az igazságba helyezett bizodalomban és a szabados órájának várásában. És az igaz I'tenbe vetett hit kétszerezte meg a tömlöc fenekén sýnlődők erejét, kitartását és ez edzette meg testüket, lelküket az emberfeletti szenvedések elviselésére.

Történt pedig, hogy fent a királyi palotában a nevetőgörcsökben súlyosan megbetegedett királykisasszony már a halál angyalával küzködött. A nép gyermekeit dobálta a tűzbe engesztelő áldozatul a hamis bálványoknak, hogy megváltsa a halálal vívódó hercegnőt.

Ismét tavasz volt. A fák sápadt, vér-

telen leveleket hajtottak, de egyetlen bimbó, egyetlen virág sem fakadt a sárga levelek között. A halállal küzdő királylány távozásával még nyomasztóbb éh-inség és döghalál leselkedett az ország nyomorult, bűnöző népére. Zorea rettenetes fájdalommal köztött feküdt a bíborfüggönyös királyi ágy dagadó fehér párnáin és eszelős kacagással hunyta le egészínkék tiszta szemét. Erejét vesztetten várta már a halál angyalát. Királyi apja, mint az örült futkosott a márványpalota fényes termében és a büszke király térdreborult szolgálai és bizalmas környezete előtt, amint segítségüket kérte a szörnyű csapás elhárítására.

A segítség azonban semmilyen irányból sem akart jönni. Végső szükségben ekkor eszébe jutott Jerobeám királynak a zsidók igaz I'tene és könyörgő szóval borult le az Ur színe előtt. Imára kulcsolta reszkető két kezét és várta a Mindenható esodatételét. Kopott, öreg írások mesélik, hogy a csoda nem maradt el. Hótiszta szárnyakon fényes angyal szállt alá az égből és így szólt a bűnös, remegő királyhoz:

— Rombold le a bálványokat, nyisd meg a börtönök kapuit, zavard ki országodból az utálatosságok pogány papjait, térj meg népeddel egyetemben a zsidók ősi igaz I'tenéhez. Meglásd, nemcsak lányod fog meggyógyulni, de hulló könnyei nyomán rügyek és virágok fakadnak majd, szomorúságra kárhoztatott bírodal-madban dalos madárrák csicseregő dallal szállnak az ég felé és áldás, békeség, boldogság és jólét következik el pusztulásra ítélt országodban. Én tanácsolom ezt néked óh király, az Urnak angyala...

A látomás eltűnt. Egy pillanatil még vakító fény cikázott át az égen és a földre szállt angyal aranyos lépcsőkön haladt felfelé az égbe, magára hagyva az álmélkodó királyt.

Régi héberbetűs könyvekben olvashatjuk tovább:

És leborult Jerobeám király a földre a Mindenható I'ten színe előtt és sűrű könnyhullatás közben szívből fohász-kodott. Majd megparancsolta a király a főpolgármesternek, hogy vegye elő a tömlöc kulcsait és engedje Hasmoneus papot és híveit szabadon. Hasmoneus pap pedig hozsannát énekelve, lengő fehér szakállal, sápadt arccal, de fényben égő szemekkel jött fel a föld gyomrából és a feje körül iteni fény sugárzott. Büszke tartással haladt fel a királyi palota márványlépcsőin. Odaállott a királyleány ágya elé és harsány hangon szólt hozzá:

— Kelj fel és kövess!

És ime csoda történt Izraelben. A beteg királyleány engedelmeskedett I'ten szolgája parancsának, felkelt selyemnyosolyájáról, magára öltötte legszebb fehér ruháját, mirtuskoszorút tett éjjekete hajára és elment Hamóneus papal ki a mezőre. A bámuló nép nyomon követte őket.

Erec Jiszroél felett a tavasz bontogatta szárnyait. A fák, hárkrok, cserjék, galyak, lombok és növények rügyfakasztásra, bimbófesésre készülődtek. Mídon kiért a pap a mezőre, szemébe nézett neki és így szólt:

— Fakadj sírva és hulljanak a te könnyeid.

És patakban eredtek meg Hasmóneus szavára a szépséges királyleány bánatos kék szeméből a kristálytisza könnyek. Minden lehulló könnyesepp nyomán virág fakadt a tar mezőben. Az erdő fái rügyek pattantak ki és a rózsatökök bimbókat hajtottak. Ez a tavasz Palesztinában soha nem látott virágpompában nyílt ki, dalos madarak csicseregve repültek mezők felett és a magvetők fáradságát százszorososan fizette vissza az áldott föld. Jólét és boldogság ütött tanyát a megtértek országában.

És nekironott Hasmóneus pap a bálványoknak és azok templomainak, oltárainak és földig rombolta le őket. A pogányok papjait pedig ostorral a kezében kergette az országon túlra. A városokban, a hegyekben, a völgyek ölen megbujt kis falvakban buzgón szállt a nép ajkáról a hálaima a mennyekben lakozó igaz I'ten felé. A bércek ormáin az Egyi'ten tiszteletére gyújtott örömtűzek terjesztettek fényes világosságot a sötét éjszakában...

BECKERT HUGÓ
parókakészítő specialista
A legujabb modellek
állandóan raktáron.
Budapest, Dob ucca 27
(Skrek-ház) Lift.

KONYHABUTOROK
fehér és színes, legjobb kivitelben kaphatók a 34 éve közismert
MENDELOVITS
asztalesnál. Bp. VIII., Fecske u. 2
Szombaton zárva Vidéki rendelések pontosan eszközölteknek.

KOLLER, MŰSZAKI IRODA
CSILLÁRGYÁR
VILLAMOS ÉS GÁZBERENDEZÉSEK, FÉMÁRUGYÁRTÁS, VILLAMOSMOTOROK ÉS VENTILÁTOROK.
VÉTEL, ELADÁS ÉS CSERE ÁTALAKÍTÁSOK.
BUDAPEST, VIII., DOBOZI-U. 16. TEL. 31-8-37.

HIREK NAPTÁR

Sabosz Reéh, Ov 27, VI. Perek

— Rajs-chajdes bencsolás —

Gyertyagyújtás (Bpest): 6.40
ny kimenetele " 7.32

Kedd-szerda: Rajs-chajdes Elül

— UJ ORTHODOX IMAEGYESÜL.

LET. A privigyei imaegyesület a szlovenszki országos hivatal, illetőleg az ortodox országos iroda orthodoxnak elismerte. Az imaegylet Reich főrabbi (Oszlány) felügyelete alatt kezdi meg működését.

— UJ SZÉFER. A napokban jelent meg Kluger Ábrahám Benjámin, a nagy brody maggid, Kluger Salamon z. c. l. fiának halachikus műve: „Sáaré Binjamin“. A remek kiállítású munka a zsidó ritualitás és jogi élet körébe vágó fontos rezsumókat tartalmaz, amely előreláthatólag rabbijainknak és talmudtudósainknak tanulmányaik alkalmával nagy szolgálatokat fog tenni. A munka a szerző unokaöccse dr. Stern Salamon előszavával van ellátva, s ugyancsak nála (Dob u.19.) szerezhető be.

— FRANKFURTBAN most ünnepelte meg 90-ik születésnapját Goldschmied-Rotschild báró, aki különös bőkezű támogatója volt a berlini tudományos társaságnak és a frankfurti egyetemnek, ahonnan most eltávolították a zsidókat.

— Sirkőavatás. A mult évben elhunyt Ungár Rezső z. c. l. nagytétényi főrabbi sirkővét f. hó 20-án, vasárnap d. u. 5 órakor avatják fel a nagytétényi zsidó temetőben.

— FŐKANTORVÁLASZTÁS HALASZON. A kiskunhalasi orth. hitközség f. hó 13-án tartotta meg dr. Holländer Ignác elnöklete mellett főkantorválasztó rendkívüli közgyűlését. A nagy számban megjelent választók méltányolva Herstik Márton eddigi főkantor érdemeit, kellemes hangját, zenei tudását és a zsidó tudományokban való felette nagy jártaságát, egyhangú és igaz nagy lelkesedéssel újból vele töltötték be az állást.

— HALOCHO L'MAASZE címen jelent meg Iklódon (Erdély) Braun főrabbi szerkesztésében egy halachikus folyóirat, amely időszzerű vallástörvényi kérdéseket fejtegető közleményeket hoz. Érdekes újítása, hogy egy jidis mellékletben rabbinikus nagyságok életrajzait közli.

x MINDEN MAGYAR, NÉMET ÉS ANGOL könyv megjelenése után azonnal kikölcsönözhető Gondos Sándor zsidó és modern köcsönkönyvtárából. Kikölcsönzési díj P 1.50, a Zsidó Ujság előfizetőinek P 1.—. Budapest, Andrássy út 67.

— AGUDAI HIREK. A palesztinai bevándorlási cerfikatúmok ügyében az Aguda és a Jewish Agency között az a megállapodás létesült, hogy az Agency a cerfikatúmok elosztásánál mindig belevonja tanácskozába az Aguda egy kiküldöttjét, hogy így biztosítva legyen a pártatlan elosztás. Az Aguda körökben tárgyalni kezdik a kérdést, hogy a IV. nagy konferencia (k'nésziój g'dajlo) 1934-ben összehívható-e. Terv szerint ugyanis a „k'nésziój g'dajlo“ minden 5 évben esedékes. A legutóbbi „nagy konferencia“ 4 év előtt volt Bécsben.

— Emlékünnepély. A hírneves R. Nezanél Fried néhai balmazújvárosi főrabbi Jahzeitja a jövő szombaton, Elül 4-én lesz. A nagy gaon sírjához a rákövetkező vasárnap zárándokolnak, mely alkalommal Fried Menyhért főrabbi emlékbeszédet mond.

— A póstyéni főrabbi z. c. l. fiának tragédiája. Mélyen megrendítő halálesetről kapunk hírt Pöstyénből. A megdicsőült Weber főrabbi, szlov. orsz. elnök fia: Szimcho Binem, pénteken a Vágba ment fürödni. Egy óvatlan pillanatban örvénybe került s belefult a folyóba. Egész nap keresték, de csak szombaton találták meg a holttestét. A rettenetes tragédia hatása alatt áll még ma is mindenki, aki a végtelenül szerény, jámbor és szorgalmas fiatalembert ismerte. Még a folyó jesivai szemeszterben Pozsonyban tanult, ahol szem- és fültanuk a szó legszorosabb értelmében: legendás szorgalmáról beszélnek. A szomszédok már szinte megszokták — az édesapjának ugyancsak tragikus elhunytá óta — zokogó hangú misnájosz-tanulását. Éjjel-nappal a szent Tanban búvárokodott s éjszakákat a talmud mellett virrasztott. Természetes, hogy vasszorgalma által a hírneves jesiva egyik legkiválóbb növendéke volt. Vasárnap helyezték örök nyugalomra, szívetéző gyászbeszédet mellett. — תענית

— BEKÜLDÖTT HIREK. A budapesti Nagyfuvaros-u. 3. sz. a. „Écz Chájim“-templomban tartotta barmicuvóját az elmult szombaton Schwarcz Gábor fia: Michoél. Az ifjú kitünő charifisz- és magidisz-beszédet mondott. A d. u. „solajs -zeidajsz“ ünnepi lakomán Schlesinger Izidor rabbi szép beszédben megtartotta a családi ünnepet. — Tornalján a hitközség felkérésére Hoffmann M. Simon rabbi az elmult szombaton a zsinagógában sikerült, magasszárnyalású drótsót tartott. A fiatal szónokot meleg ovációban s széleskörű ünneplésben részesítették. — Késmárkon a főrabbi veje, Jungreis zselizi főrabbi sikerült vendégszónoklatot tartott.

CSALÁDI HIREK

(Négy sorig 4 P, azonfelül soronként 1 P.)

Haut Sándor Szombathely és Steiner Sárika, Szil, jegyesek.

Schwarcz Ilona Apc, Schweitzer Lajos Nógrádbercel jegyesek.

Baumann Miksa kiváló elnökünknek Stein Sárika úrleánnyal (Miskolc) való eljegyzéséhez a legszívélyesebben gratulálunk. Tiferesz Bachurim, Hajdunánás.

Rosenbaum Klára, a kisvárdai főrabbi leánya és Mayer Ernő rabbi, Mayer Lázár, bpesti egyleti rabbi fia f. hó 9-én Kisvárdán igen ünnepélyes keretben házasságot kötöttek. Szombaton a völgeány a zsúfolásig megtelt nagytemplomban elragadtatóan szép és tartalmas beszédet mondott.

Gesztner Imre (Amrom) Újpest, Király-u. 47. Telefon: 94-5-60. Budapesti ékszerítősztag. Mindenféle órák, arany-, ezüst-, briliáns-drukk alkalmi áron való megbízható beszerzési forrása. Kívánatra választékot küld.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

Önzetlen talmudista: A huszti főrabbi jeruzsálemi jesivájába való kiutazását és minden közelebbi tudnivalóit illetően, szíveskedjék a budapesti Tiferesz Bachurim-hoz (Laudon u. 3.) választbelyeg mellékelésével fordulni. — Főrabbi Kisvárdai, Tálya, Ózd: Mazeltov! — Nové Zámky: Nincs teljesen igaza, mert „hákalj k'minhog medino...“ Egyébként e héten a budapesti zsidó lapok közül csak mi jelenünk meg. — Többeknek: Aguillár-család regényfolytatásokkal, csak maximum 4-5 darabbal szolgálhatunk. Tömeges regényfolytatásra való igényt legmélyebb sajnálatunkra nem áll módunkban kielégíteni. — Családi hírek és apróhirdetések díja nem azonos! Családi hír négy sorig 4 pengő! (Míg az apróhirdetés 16 fillér szavankint.)

Neuvirth Testvérek

órák és ékszerészek
BUDAPEST VI., KIRÁLY-UTCA 28.

Briliáns, ékszerek, ezüst dísztárgyak, gyertyatartók, menórák, serleg-gek, tórafelszerelések nagy választékban. Olcsó árak. Alkalmi vétel-ek. Saját műhely. — Brilláns, arany és ezüst beváltás.

SZOMBAT ÉS ÜNNEPNAP ZÁRVA

Pályázatok

Pályázatok és apróhirdetések díjszabása
Minden szöveges beiktatása 16, vastagon szedett betűkből 32 fillér. Allástkeresőknek 10, ill. 20 fillér. Az összeg előre kiutalható; lehet 10 filléres levelébélyekben is. Jelíges levelek továbbításához 20 fillér bélyeg mellékelendő.

A berettyóújfalu aut. orth. izr. hitközség keres **מורה וירא חמלה בעל שמים שמים מרבים** kántor metszői, esetleg kántori **קבוה**-állásra pályázatot hirdet. Igen kellemes hangú, magyar állampolgárok, megfelelő **קבוה**-másokkal felszerelt pályázatokat, folyó évi szeptember 1-ig alulírott elnökséghez nyújtsák be. Próbaelődásra csak a meghívottak bocsáttatnak, útiköltség pedig csak a megválasztottnak lesz megtérítve. Fizetés megegyezés szerint. Az állás azonnal elfoglalandó.

Kepes Lajos, hitközségi elnök.

A **velky-mederi (nagygyeri) orth. hitközség** keres kellemes hangú, néhány év óta működő, fiatal sajtót, kinek 3 elismert orth. rabbitelvénytől kabolja van. Cím: Orth. Izr. Hitközség, Velky-Meder (Slovensko).

A tabi „Machziké Tóra” egyület kiegészítő melamedot keres. Javadalmazás: vándorkoszt és fizetés megegyezés szerint. Hoffmann Lipót, elnök.

A salgótarjáni aut. orth. izr. hitközség a főrabbi-állásra pályázatot hirdet. Pályázótól megkívánatik, hogy három elismert kiváló orthodox rabbitól megfelelő határoval rendelkezzen, a magyar nyelvet szóban és írásban tökéletesen bírja. Csakis működő rabbi pályázata vétetik figyelembe. Bemutatkozásra kizárólag meghívottak bocsáttatnak és csak a megválasztott útiköltségei lesznek megtérítve. Javadalmazás megegyezés szerint. Okmányokkal felszerelt pályázati kérvények, kor és családi állapot megjelölésével, augusztus hó 25-ig alulírott hitk. elnökhöz címzendők.

Rauchwerger Mór elnök,
Schlesinger Dániel titkár

מודעה רבה לאורייתא
כל בעל נפש אשר יחוש לעצמו לקיים מצוות צינית אליבא דכל המוסקים, דהיינו לפי בעל קרבן נתנאל אליבא דר"ח שאינו מכשר צינית רק במטויה ושורת אנשים, וגם הבעל דברי חיים אוסר צינית אשר נעשו על ידי אוה מאשינען ויכל לרשינו אצלי אשר אני ממוה ואשוור לשם צינית ביד ממש וישלח בני דואר במקום 1.50 מנחה בערקאויטש נאנאש.

Berkovits Emánuel Hajdunánás, Klapka-ut 5

Apró hirdetések

HUSZONNÉGY év óta közveit házasságokat Nagy Jenő, Rákóczi út 57/b. Telefon. Cégnélküli levelezés.

LÖWINGER SÁMUEL Kaba. Házasság-közvetítő. Biztos eredmény! Válaszbélyeg.

Nyugdíjazott tanítónál Bratislavában 2-3 gyermek a jövő tanévre teljes penzióba felvétetik. Uj ház, minden komforttal, vallásos nevelés és korrepetálás. Müller, Bratislava, Edlov-dvor NŐSÜLNE, esetleg benősülné, exisztenciával rendelkező, rabbicaládából származó, volt bócher. Szerény igényű, háziasan nevelt, vallásos, intelligens, fiatal leányt keres. „Ben tajro család”

Keresek gyermekeim mellé vallásos, periekt, német leányt, igényeit levélben közölje. Kornitzer Géza, Kiskörös.

Aranyműves és ékszerész: Abrahamsohn Aladár, Bratislava, Sturova 1. Passage Mestska Športelna. Saját gyártmányok! Átdolgozások, javítások, monogramok a legolcsóbban.

Főzni tudó orth. nőt, aki varráshoz és üzlethez ért, elsejére felveszek. Bergerné, Mezőörs.

Érettségizett talmudista, szerény igényű, korrepetálást vállal. Esetleg lakás és ellátásért is. „Talmid-chóchom”

Fehérnemű-készítést és javítást legolcsóbban vállal: Weisz fehérneműkészítő, Bpest, VII., Klauzál-tér 16.

Özvegy, 50 éves, jó főzőnő, gyermekszertő, kóser házba ajánkozik. Vidékre is megy, vagy beteg mellé. Jó bizonyítványokkal. Stein, Budapest, Király u. 25. II. udvar, I. em. 21.

Fess, intelligens, vidéki rokonom részére férjet keresek, 30 év körül. Leveleket „Parnóze biztosítva” jelígre a kiadóba.

Keresek vidékre komoly vallásos leányt, ki a háztartás önálló vezetését vállalja. „Szerény igények” jelige.

Gyengeelméjű gyermeket, esetleg kedélybeteg felnőttet jó ellátással vállal jólelkű vidéki család. Cím válaszplappal a kiadóban.

Szerényigényű orth. gyermekeleányt, német nyelvtudással és polg. iskolai végzettséggel alkalmaz Berger Ernő, Vác. Ajánlatokat fizetési igényvel, életkor és fényképpel ellátva kérek.

Jó megjelenésű, jesivát végzett komoly orth. fiatalember hozzáillő partiet keres, esetleg benősülné. „Joré somájim” jelige.

Felolós szerkesztő és kiadótulajdonos:
GROSZBERG JENŐ

SPRINGER NYOMDAI MŰINTÉZET,
Budapest, VII., Bethlen u. 33. Tel. 40-6-70

Sirkövek ADLER J. sirkőraktárában
Telefon: 36-4-20
Budapest, Károly kr. 7. Rombach-u. 4.

„UNIVERSAL” iroda- és lakberendezési vállalat

Mindennemű új és használt butorok, egyes különálló darabok, irodaberendezések, legolcsóbb árban, legjobb minőségben és választékban
VII., Wesselényi u. 8.
Telefon: 32-8-42.

Im Hause eines Wiener Schuldirektors werden Schüler und Schülerinnen in Pension genommen. Streng orthodox, Schulnachhilfe, Sprachen und gründlicher Unterricht in jüd. Fächern. Für Mädchen auch in Haushalt und im Nähen! Auskunft erteilt Schuldirektor Rabb. S. Neuwirth Wien, II., Zwerggasse 5/14.
Telefon: A. 42-8-86.

Házam eladása folytán

költözködésig sirkőraktárból minden elfogadható árért árusítok. Még viszont eladóknak is!
Löwy J. Buda, II., Fő-utca 88. szám.
Pálffy tér mellett. Telefon: 51-5-81.

Orth. kóser penzió

Budalegszebb helyén a Svábhegy déli lejtőjén, megnyit. Komfortos szobák **Napi penzió 5 P-től** Allandó minojon Ugyanott **házhelyek olcsón eladóknak.**
Krausz Mór Park-penziója, I., Forbágyi-ut 110 Tel.: 65-2-75.
Az 59-es végállomástól 10 perc.

אלגנטיינע יידישע צייטונג

ב"ה

ZSIDÓ UJSÁG

AZ ORTHODOX ZSIDÓSÁG FÜGGETLEN HEILAPJA

Alapította:
Groszberg Lipót

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
BUDAPEST, VII., KERTÉSZ UCCA 48.
Telefon: 42-5-90. Csekk száma: 50.791
EGÉSZ ÉVRE 20 PENGŐ Külföldre 25 P

Szerkeszti:
Groszberg Jenő

Duschinsky főrabbi diadalútja a Szentföld felé

Amiről több mint egy év óta beszéltek mint esetlegességről, valóvá lett: Duschinsky huszti főrabbi f. hó 20-án vasárnap elhagyta 12 évi áldásdús működési színhelyét és a szent városba költözködik, hogy utódja legyen a szentföldi orthodoxia megdicsőült vezérének, *Rabbi Joszef Chá-jim Sonnenfeldnek*.

A szentföldi orthodoxiának kiváló letterős, céltudatos, imponáló tudású, magas erkölcsi piedesztálon levőnek elismert vezérre volt szüksége, hogy a különféle oldalról jövő vallásellenes áramlatokkal szemben a hamisítatlan orthodoxia zászlaját lobogtassa — és ezt a vezért találták meg Duschinsky főrabbiában. Hogy ez a választás milyen szerencsés, erről Duschinsky főrabbi eddigi — Galántán és Huszton összesen 38 évi — működése, ezernyi tanítványa, tisztelőinek, s híveinek nagy tömege beszédes bizonyítékot szolgáltat.

Amikor ez év február végén alkalmunk volt a főrabbi úrral beszélni — amint ezt a *Zsidó Ujság* március 3-i keltű számában megírtuk — akkor finom modorában sejtette velünk, hogy a huszti hitközsége nem gondolja komolyan az ő Szentföldre való távozását. Valóban ugyis tünt fel a dolog, hogy a jeruzsálemi orth. főrabbiság ügye úgyszólván megoldhatatlan és így belátható időn belül nem is kerülhet a sor, működése megkezdésére. Buzgó tényezők odaadásának sikerült az összes akadályokat elhárítani és a főrabbi szentföldi bevonulásának mi sem áll útjában. A huszti hitközség tagjai körében mélységes megdöbbenés vett erőt, de a búcsúzás fájdalomát enyhítette az öröm, hogy az ő főrabbijuk irányítani fogja az egész Szentföld orthodoxiáját. Azok,

akik a főrabbit Budapestre kísérték elmondották, hogy az egész huszti hitközség, apraja, nagyja, kikisérte a főrabbit a vasúthoz s hogy Huszttól Budapestig az útja valóságos diadalút volt. Minden állomáson ott várta az illető hitközség rabbija s küldöttsége, hogy az ünneptel mesternek üdvözlő szerencsekívánatait tolmácsolja új, szent hivatásához. Küldöttségek „*lech P'solajm*” ovációja várta őt többek között Nagyszöllös, Beregszász, Battyú, Csap, Szomotor, Sátoraljaújhely, Szerencs, Miskolc állomásainál. Különösen impozáns volt az ováció Ujhelyen, ahol mintegy ezerfőnyi tömeg várakozott a pályaudvaron.

Interju a főrabbiával Budapesten

Amikor tisztelegtem nála, a legnagyobb szívélyességgel fogadott, pedig arcán észrevehető a nagy millió-változás izgalmat kiváló hatása. Azzal kezdte:

— Meg kell dicsérnem a „Zsidó Ujság”-ot. Valahányszor alkalmam volt hírlapíróval beszélgetni, mindig azt tapasztaltam, hogy arról a találkozásról a legnagyobb valótlanságok jelentek meg azután a sajtóban. Ezt csak úgy konstátalom, — mert mindig hidegen hagytak az ilyenféle dolgok. Épen ezért kellemes meglepetés volt számomra, amikor félv előtti beszélgetésünkről írott cikkére felhívták figyelmemet s megállapítottam, hogy egy sor sem volt benne, ami ellenkezett volna az Intenciómval.

Ez az igazán nem várt s örömet kelte dicséret természetesen igen jó alkalomnak kínálkozott, hogy egyházi kérdést intézzek a mesterhez:

— Azt olvasom a külföldi zsidó lapokban, hogy a Rebbe marienbadi tartózkodása alatt behatóan tanácskozott a Gerer Rebbe-vel és Lewin agudista vezérrel. Ha szabad érdeklődnöm, miről

Budapesten — ahová vasárnap este fél 11 órakor érkezett meg — izgatottan várta a tisztelőknak a hétfői nap folyamán állandóan növekedő serege, amely a *Zsidó Ujság*-ból értesült a gaon budapesti tartózkodásának idejéről. Itt öccse, Duschinsky Márkus kereskedő házában szállt meg, ahol százan s százan adtak találkozást maguknak. Ide jöttek a tanítványok, akik a Rebbe lábainál ültek Galántán s Huszton, hódolók, akik köszönteni jöttek azt, aki eddig *m'ajr hagajló*, a gólusz zsidóságának világitója volt, s aki a fényét a diaszpóra zsidóságára a Szentföldről fogja immár sugároztatni.

folyt a tanácskozás, amennyiben nem diszkrét a dolog?

— Egyáltalában nem diszkrét. Találkoztam a Rebbevel s Lewin úrral s szívélyesen solajm-ot adtunk egymásnak. Több dolog nem történt, de ebben minden benne van. Hisz a „solajm” a legfontosabb dolog. Én egyáltalában nem szeretem, ha az újságok foglalkoznak személyemmel. Mi köze a világnak ahhoz, hogy én mit cselekszek? Én csak a Tajronak élek.

— Engedje meg tehát azt a kérdést, vajjon jeruzsálemi jesiváját önmaga akarja vezetni, vagy pedig a Szentföldön meghonosított s bizonyára Litvániából származó szokás szerint egy jesiva vezető taffész j'sivó útján s segítségével?

— Ameddig a Mindenható erőt ad, magam akarom oktatni növendékeimet.

— A szentföldi jesiva tananyagában nem fog kidomborodni a Szentföld, amennyiben a vele összefüggő törvényeket („miczvajs hat'lujajs boorecz”) tárgyaló részleteket fogják különösen tanulmányozni?